

KẾ HOẠCH BẢO TỒN

ĐỂ TÙNG (*Amentotaxus spp*) TẠI KHU BTTN XUÂN NHA

Thông tin chung về loài

Trong phạm vi Khu BTTN Xuân Nha có ít nhất 2 loài thuộc chi Để tùng là Để tùng sọc hẹp (*Amentotaxus argrotaenia* (Hance) Pilger) và Để tùng sọc rộng (*Amentotaxus yunnanensis* H.L. Li).

Để tùng sọc hẹp có phân bố ở nhiều nơi ở miền Bắc nước ta. Hiện trạng bảo tồn trên thế giới của loài là Sắp bị đe dọa (NT). Hiện trạng bảo tồn ở Việt Nam được đánh giá ở mức **Sẽ nguy cấp** (VU A1ac, B1+2bc).

Để tùng sọc rộng có phân bố hạn chế hơn nhiều, gặp ở Hà Giang, Lào Cai, Thanh Hóa, Sơn La. Hiện trạng bảo tồn trên thế giới của loài là Sẽ nguy cấp (VU A2acd). Hiện trạng bảo tồn ở Việt Nam được đánh giá ở mức **Sẽ nguy cấp** (VU B1ab).

Đây là những loài cây thuộc họ Thông đỏ (*Taxaceae*), với khả năng có chứa hoạt chất taxol chữa trị bệnh ung thư. Nguồn gen hiếm cần bảo vệ.

Hiện trạng bảo tồn loài tại Khu BTTN Xuân Nha

Trong Khu BTTN Xuân Nha hiện mới ghi nhận một cá thể duy nhất của Để tùng sọc rộng với kích thước đặc biệt lớn, chiều cao lên đến 25m, đường kính ngang ngực tới 80cm. Chưa quan sát thấy nón hay cây tái sinh. Cùng khu vực núi Pha Luông giáp giới với tỉnh Hua Phấn của Lào này còn có một tiểu quần thể Để tùng sọc hẹp mọc khá tập trung, với nhiều cây tái sinh. Khu vực này ở khá xa khu dân cư nên những mối đe dọa từ con người không lớn. Tuy nhiên, do khả năng tạo hạt và tái sinh của các loài Để tùng rất khó khăn, số lượng cá thể còn lại rất ít nên quần thể Để tùng này rất dễ bị phá hủy.

Mục tiêu và các vấn đề bảo tồn loài

- Các tiểu quần thể có thể có của Để tùng ở khu BTTN Xuân Nha được xác định.
- 2 loài Để tùng ở Xuân Nha được lấy mẫu hoa, nón cái và được định danh phân biệt chính xác.
- Quần thể Để tùng sọc hẹp và cá thể Để tùng sọc rộng ở núi Pha Luông được giám sát thường xuyên.
- Phương pháp nhân giống cho Để tùng bằng giâm hom được hoàn thiện.
- Một vườn lưu giữ giống Để tùng được thiết lập.

Các giải pháp thực hiện

- Điều tra lấy mẫu hoa và nón, gửi đi phân tích định danh chính xác 2 loài Để tùng.
- Thường xuyên giám sát khu vực quần thể Để tùng ở núi Pha Luông.
- Thiết lập các biển thông tin, biển tuyên truyền bảo vệ sinh cảnh và loài cây này tại khu vực núi Pha Luông.
- Nghiên cứu nhân giống bằng phương pháp giâm hom, tạo cây con.
- Xây dựng một vườn lưu giữ giống Để tùng từ các cây hom.

Vai trò của các bên tham gia

- Khu BTTN Xuân Nha thực hiện công tác bảo vệ và giám sát thường xuyên đối với khu vực rừng ở núi Pha Luông.
- Khu BTTN cùng CLB thông Xuân Nha thông tin, tuyên truyền cho người dân về giá trị và sự cần thiết bảo vệ các loài Dẻ tùng ở trên địa bàn, báo tin cho kiểm lâm địa bàn khi phát hiện những xâm hại rừng.
- Các đơn vị nghiên cứu như ĐH Tây Bắc, PanNature, Phòng bảo tồn thiên nhiên Chi cục Kiểm lâm Sơn La thực hiện các đề tài điều tra đánh giá hiện trạng và nhân giống cho Sa mu dầu.

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Tiến Hiệp, Phan Kế Lộc, Nguyễn Đức Tố Lưu, Philip Ian Thomas, Aljos Farjon, Leonid Averyanov, Jacinto Regalado Jr. *Thông Việt Nam, nghiên cứu hiện trạng bảo tồn 2004*. NXB Lao động xã hội, 2004.
2. Phan Văn Thắng, Đặng Xuân Trường, Hà Công Liêm, Nguyễn Đức Tố Lưu. *Chỉ dẫn về các loài thông ở vùng núi Mai Châu – Mộc Châu, tỉnh Hòa Bình – Sơn La*. Trung tâm Con người và Thiên nhiên. NXB Nông nghiệp, 2013.